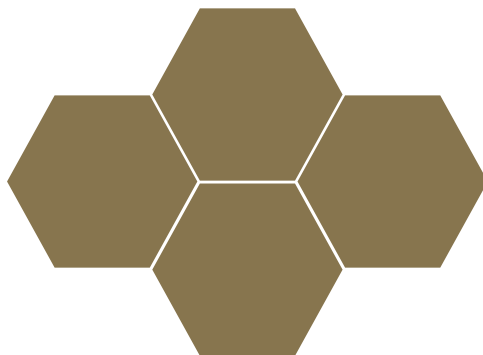

**Prijedlog transformacije
Javnog RTV sustava BiH
namijenjen
harmonizaciji i integraciji
bosanskohercegovačkog
javnog i medijskog prostora**

**Prijedlog transformacije
Javnog RTV sustava BiH
namijenjen harmonizaciji i integraciji
bosanskohercegovačkog
javnog i medijskog prostora**

Hrvatski narodni sabor Bosne i Hercegovine
Glavno vijeće HNS BiH

Dragan Čović, predsjednik HNS BiH
Božo Ljubić, predsjednik GV HNS BiH

Odjel za kulturu, sport, medije i informiranje

Ivan Vukoja, voditelj Odjela
Ilija Musa, voditelj Pododjela za medije i informiranje
Antonio Beus, član Pododjela za medije i informiranje

PRIJEDLOG TRANSFORMACIJE JAVNOG RTV SUSTAVA BiH NAMIJENJEN HARMONIZACIJI I INTEGRACIJI BOSANSKOHERCEGOVAČKOG JAVNOG I MEDIJSKOG PROSTORA

1. Uvod

Kako bi javni RTV servisi zauzeli društvene uloge koje se od njih očekuju, prije svega čuvara demokratskih vrijednosti, prijenosa kulturnog naslijeđa i medija kojim bi se promicale integrativne vrijednosti svih konstitutivnih naroda i ostalih građana Bosne i Hercegovine, ali i zaštitilo temeljno i natkrovljujuće načelo Ustava BiH o konstitutivnosti naroda te otklonile navedene manjkavosti postojećeg sustava, nužna je **cjelovita transformacija Javnog RTV sustava Bosne i Hercegovine**.

Prijedlog Glavnog vijeća Hrvatskog narodnog sabora Bosne i Hercegovine omogućava uspostavljanje Javnog RTV sustava koji bi uistinu bio ustrojen prema suvremenim načelima razvoja medijskih sustava u višenacionalnim državama, koji **zadovoljavaju potrebe svih društvenih segmenata**, a uz to **afirmiraju i snažno štite državni integritet i zajedničke društvene vrijednosti**.

Ovim modelima ustroja RTV sustava osigurava se i ispunjavanje **šest značajki javnih radiodifuznih organizacija**: opća zemljopisna dostupnost; briga za nacionalni identitet i kulturu; neovisnost u odnosu na državu i na komercijalne interese; nepristranost programa; širina i raznovrsnost programa kao i udjel financijskih sredstava prikupljenih naplatom od korisnika. Uz to se ostvaruje i primjena UNESCO-ovih postavki za neovisno djelovanje javnih RTV sustava prema kojima je javni radiotelevizijski servis samo onaj koji je ustrojen, financiran i kontroliran od strane javnosti — svakog od njezinih segmenata.

Predviđenim načinom izbora tijela Javnih RTV servisa, sastavom programskih i upravnih vijeća, kao i predviđenom nacionalnom strukturom zaposlenika te načinom naplate RTV pristojbe osigurana je **politička neovisnost, mogućnost javnosti da nadzire rad RTV servisa** i ustrojstvo sukladno standardima razvijenih europskih demokracija.

Imajući u vidu sadržaj prijedloga, očito je da se njima u potpunosti afirmiraju stavovi iz **Rezolucije Europskog parlamenta o izvješću Komisije o Bosni i Hercegovini za 2016.** (2016/2313(INI)) od 15. veljače 2017. godine iz točke 37. prema kojoj se Bosna i Hercegovina „... poziva na donošenje daljnjih potrebnih mjera kojima se jamči potpuno poštivanje slobode izražavanja...; poziva nadležna tijela BiH da poduzmu hitne mjere za spas javnih medija od propasti; ... poziva nadležna tijela da zajamče medijski pluralizam i osiguraju **emitiranje programa na svim službenim jezicima BiH**; apelira da se dovrši prelazak na digitalnu tehnologiju...“ te da se prihvaćanjem ovih prijedloga ostvaruju načela slobode izražavanja prihvaćena potpisivanjem Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Djelovanjem tako ustrojenog Javnog RTV sustava Bosne i Hercegovine štitila bi se potpuna jednakopravnost konstitutivnih naroda zajamčena Ustavom, a time bi se afirmiralo i njihovo **pravo na kulturnu, obrazovnu i jezičnu autonomiju**. Sve navedeno bi omogućilo pluralizam medijskih sadržaja i ravnomjernu medijsku zastupljenost svih glavnih javnosti u pluralnom bosanskohercegovačkom javnom i medijskom prostoru.

2. Natkrovljujuće načelo Ustava BiH, načelo konstitutivnosti naroda

Ustav BiH, Preambula:

(...) „Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (u zajednici s ostalima), i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine.“

Osnovno načelo demokracije glasi da vlast proistječe iz naroda i pripada narodu. Iz navedene alineje preambule Ustava BiH vidljivo je kako je ustavotvorac imenovao/označio Bošnjake, Hrvate i Srbe kao **konstitutivne narode**. Time je Ustav BiH svakom od konstitutivnih naroda dao status „naroda iz kojeg proistječe demokratska i legitimna vlast“ te ih priznao kao zasebne kolektivitete/javnosti i priznao im jednaka prava u svim područjima i segmentima društvenog, političkog, kulturnog, medijskog i javnog života. Ustavom definirana **konstitutivnost naroda podrazumijeva njihovu međusobnu jednakopravnost**.

Po svojoj strukturi jednakopravnost konstitutivnih naroda se sastoji od dvije komponente. Jedna je komponenta jednakopravnosti **autonomija** tj. pravo na **samoodlučivanje** u pitanjima koja su važna za očuvanje integriteta (samosvojnosti) svakog pojedinog konstitutivnog naroda. Druga je komponenta jednakopravnosti **sudjelovanje** tj. pravo na **suodlučivanje** u pitanjima koja su zajednička za sve konstitutivne narode te se rješavaju na razini ukupne društvene i političke zajednice — države, koju su zajedno s ostalim građanima ustanovili ti konstitutivni narodi.

U pitanja koja su važna za očuvanje identiteta i integriteta (samosvojnosti) pojedinih konstitutivnih naroda nedvojbeno spadaju kulturna, obrazovna i jezična pitanja. Stoga svaki konstitutivni narod u BiH ima pravo na samoodlučivanje po tim pitanjima, odnosno, **pravo na kulturnu, obrazovnu i jezičnu autonomiju**. Kroz spomenutu autonomiju, svaki konstitutivni narod u Bosni i Hercegovini ima pravo osnivati javne ustanove kulture, obrazovanja, znanosti i umjetnosti s vlastitim nacionalnim predznakom i na vlastitom nacionalnom jeziku koji je ujedno i jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine.

Svaki konstitutivni narod, u okviru kulturne autonomije, ima pravo osnovati **vlastiti javni RTV servis**, bilo kao potpuno zaseban RTV sustav kao što je slučaj u Belgiji, bilo kao dio jedinstvenog Javnog RTV sustava zemlje, kao što je slučaj u Švicarskoj, kako bi kroz njega samostalno i slobodno (autonomno) mogao afirmirati i reproducirati svoj vlastiti društveni, nacionalni i kulturni identitet i subjektivitet — svoj jezik, povijest, kulturu, običaje, norme i vrijednosti. Ustavna konstitutivnost podrazumijeva i pravo na nacionalno-politički subjektivitet koji se ogleda u određenom obliku i stupnju političke i institucionalne autonomije: tri člana Predsjedništva BiH kao predstavnici konstitutivnih naroda, klubovi konstitutivnih naroda u Domovima naroda, paritet i konsenzus na razini Vijeća ministara BiH i vlada entiteta te drugi mehanizmi. Stoga, **Javni RTV servis pojedinog konstitutivnog naroda** treba omogućiti prisutnost, vidljivost i prepoznatljivost političkog subjektiviteta dotičnog konstitutivnog naroda u javnom i medijskom prostoru, kako na razini svih pripadnika tog konstitutivnog naroda kao zasebne javnosti koju oni čine i kojoj pripadaju, tako i na razini integralne bosanskohercegovačke javnosti. Niti jedan, međutim, javni servis bilo kojeg konstitutivnog naroda **ne smije ugrožavati legitime interese i prava** niti ostalih konstitutivnih naroda i građana, niti države kao zajedničkog društvenog i političkog okvira.

U skladu s **načelom jednakopravnosti konstitutivnih naroda** koja se sastoji od prava na samoodlučivanje (autonomiju, samoupravu) i prava na su-odlučivanje (zajedničku upravu) **Javni RTV sustav** BiH bi trebao biti sastavljen od **tri javna RTV servisa** kojima autonomno upravljaju konstitutivni narodi kao zasebne javnosti i jednog krovnog (državnog) RTV servisa kojim javnosti konstitutivnih naroda skupa s Ostalima i svim građanima kao državljanima zajednički upravljaju kroz su-odlučivanje. Primjenom takvog modela bi svi segmenti i sve javnosti bosanskohercegovačkog društva postali prisutni, vidljivi i prepoznatljivi u cijelom medijskom i javnom prostoru BiH, odnosno, takvim modelom ustroja Javni RTV sustav bi zrcalio temeljnu strukturu **pluralnog bosanskohercegovačkog društva i složene multinacionalne države** te bio sukladan temeljnom i natkrovljujućem načelu Ustava BiH, **načelu konstitutivnosti naroda**.

Ukratko, umjesto da svaki konstitutivni narod ima svoj Javni RTV servis unutar Javnog RTV sustava, po postojećem modelu svaki entitet ima svoj entitetski Javni RTV servis unutar Javnog RTV sustava. Takvim modelom ustroja dva entiteta su predstavljeni kao osnovni segmenti konstitutivnosti bosanskohercegovačkog društva i države, a ne njena tri konstitutivna naroda. Imajući u vidu **Odluku U 5/98 Ustavnog suda BiH iz 2000. godine**, u kojoj se tvrdi kako je načelo konstitutivnosti tri naroda „*natkrovljujuće ustavno načelo*“ s kojim trebaju biti usklađena sva ostala ustavna načela i sve zakonske norme

i odredbe izvedene iz ustavnih načela i normi, Glavno vijeće HNS BiH predlaže model održivog ustroja Javnog RTV sustava BiH koji je u potpunosti usklađen s temeljnim i natkrovljujućim načelom Ustava BiH, načelom konstitutivnosti naroda.

3. Ustavno-pravni i politički kontekst problema

Postojeći Javni RTV sustav Bosne i Hercegovine, koji funkcionira sukladno zakonskim rješenjima koja je nametnuo Visoki predstavnik, ne omogućava Hrvatima kao konstitutivnom narodu pravo na medijsku autonomiju kao poseban vid kulturne i političke autonomije koja mu po Ustavu BiH pripada. Postojeći RTV sustav BiH dizajniran je po modelu **teritorijalnog, dvoentitetskog ustroja** BiH, umjesto da se, u skladu s temeljnim i natkrovljujućim načelom Ustava BiH, načelom **konstitutivnosti i iz nje izvedene jednakopravnosti naroda** bazira na činjenici da u BiH postoje **tri konstitutivna naroda koji imaju jednako pravo na kulturnu i medijsku autonomiju**. Pored toga, postojeći model nije u skladu ni s odlukom Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti svih naroda na cjelokupnom teritoriju BiH jer entitetske televizije niti programskim sadržajima, niti područjem emitiranja **ne pokrivaju cjelokupan teritorij BiH, niti programski jednakopravno tretiraju** javne potrebe i interese sva tri konstitutivna naroda.

3.1. RTV sustav BiH prema prijedlogu iz 1999.

Unutar okvira postavljenih Daytonskim sporazumom, a temeljem procesa vezanih za uspostavu sustava javnog informiranja unutar Vlade FBiH, u srpnju 1999. godine Visoki predstavnik Carlos Westendorp donio je **Odluku o restrukturiranju javnog RTV sustava u Bosni i Hercegovini**. Odlukom je predviđeno osnivanje *Radiotelevizije Federacije Bosne i Hercegovine* (RTV FBiH) kao nasljednice Radiotelevizije Bosne i Hercegovine (*RTV BiH*) i *Radiotelevizije Republike Srpske* (RTRS) kao nasljednice *Srpske radiotelevizije* (SRT).

Važno je spomenuti kako je u to vrijeme postojala **Javna televizija EROTEL** sa sjedištem u **Mostaru**. Odlukom takozvanog Neovisnog povjerenstva za medije Erotel je zabranjen 1999. godine, a 2000. snage SFOR-a zauzele su Erotelove odašiljače i ustupile ih novoosnovanoj RTV FBiH.

Spomenuta Odluka o restrukturiranju predviđala je **osnivanje RTV kanala na hrvatskom jeziku unutar RTV FBiH**. Aneks drugi te Odluke bio je **Zakon o radioteleviziji Federacije Bosne i Hercegovine**. U tom je zakonu djelomično uvažena ravnopravnost Hrvata u Bosni i Hercegovini. Njime je u sustavu *Radiotelevizije Federacije BiH* **predviđeno emitiranje programa na dva kanala**. Tako se člankom 16. spomenutog Zakona RTV FBiH obvezuje na osiguravanje ravnopravnosti jezika konstitutivnih naroda FBiH, a posebno u informativnim programima i programima iz kulture. Predviđa se i dopisnička mreža sa zajedničkom osnovom za oba kanala, a posebno je bitno što se navodi da će jedan od kanala, **u pravilu, koristiti hrvatski jezik**, a drugi, u pravilu, bosanski jezik.

Ipak, započeti proces restrukturiranja RTV BiH Visoki predstavnik W. Petritsch mijenja odlukama iz 2001. i 2002. godine u najvažnijem dijelu za Hrvate, onome o emitiranju programa RTV FBiH na dva kanala. On je donio odluku da se **jedan od kanala Federalne televizije prepusti novoosnovanoj televiziji koja bi emitirala za cijeli prostor Bosne i Hercegovine — BHRT-u**, čime je doveo do nemogućnosti emitiranja programa, u pravilu, na hrvatskom jeziku kroz zaseban TV kanal.

3.2. Važeći zakonodavni okvir Javnog RTV sustava BiH

Nastavljajući mijenjati okvir djelovanja javnih elektroničkih medija na državnoj i entitetskoj razini, **OHR 2005. godine** dolazi do rješenja kojim se uspostavlja Javni RTV sustav kakav je danas u Bosni i Hercegovini. Na taj se način uredilo funkcioniranje Javnog RTV sustava u Bosni i Hercegovini kroz 4 komponente:

1. **Radio-televizija Bosne i Hercegovine (BHRT)**
2. **Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine (RTVFBiH)**
3. **Radio-televizija Republike Srpske (RTRS)**
4. **Korporacija javnih RTV servisa Bosne i Hercegovine.**

Problem kod takvog oblikovanja sustava nalazi se i u činjenici da više od deset godina od njegove uspostave Korporacija još uvijek nije zaživjela. **Entitetski zakoni o Javnim RTV servisima nisu usuglašeni s državnim zakonom o Javnom RTV sustavu BiH.** Uslijed toga su stalno prisutni problemi vezani za međusobne odnose ostalih komponenti/ servisa, kako u smislu upravljanja imovinom, međusobnih potraživanja i dugovanja, tako i naplate i raspodjele RTV pristojbe, što će se pokazati sudbonosnim za ovako ustrojen sustav. Poseban problem predstavlja što niti jedna komponenta RTV sustava ne osigurava pravo na informiranje na hrvatskom jeziku, niti programski sadržaji emitirani na programima tih servisa zadovoljavaju potrebe Hrvata kao konstitutivnog naroda.

Imajući u vidu sve spomenute činjenice, restrukturiranje postojećeg RTV sustava Bosne i Hercegovine, koji ubrzano atrofira kao cjeloviti sustav, nužno je i neodgodivo. U tom bi postupku valjalo primijeniti **prakse i iskustva višenacionalnih europskih država** u kojima sustav javnog informiranja odražava ustavno uređenje države i zadovoljava potrebe svih pripadnika ustavotvornih naroda i ostalih građana.

4. Manjkavosti postojećeg Javnog RTV sustava BiH

Nema gotovo niti jednog društvenog aktera u BiH koji bi ustvrdio da je stanje Javnog RTV sustava BiH zadovoljavajuće. Ne postoji, međutim, **konsenzus oko pravca** njegove nužne transformacije. Zato svaki prijedlog modela transformacije Javnog RTV sustava BiH mora uvažavati najizrazitije manjkavosti trenutnog sustava te biti koncipiran tako da najteže među tim manjkavostima eliminira, ili barem u najvećoj mogućoj mjeri ublaži.

4.1. Neusklađenost s temeljnim i natkrovljujućim načelom Ustava BiH — postojeći koncept/model ustroja je nelegitiman i protuustavan

Postojeći Zakon o Javnom RTV sustavu, odnosno ustroj i organizacija Javnog RTV sustava BiH nije u skladu s **temeljnim i natkrovljujućim načelom Ustava BiH**.

Bosna i Hercegovina se najsažetije može okarakterizirati kao država „tri konstitutivna naroda i dva entiteta“. Odlukom Ustavnog suda BiH U-5/98 koja govori o konstitutivnosti sva tri naroda na cjelokupnom teritoriju BiH, **načelu konstitutivnosti naroda dana je prednost nad postojećim dvoentitetskim uređenjem**. Konstitutivnost naroda je tom Odlukom proglašena za **natkrovljujuće načelo** s kojim trebaju biti usklađene sve ustavne i zakonske norme na svim razinama i u svim institucijama zakonodavne, izvršne i sudske vlasti u BiH. Ustroj i organizacija svih struktura vlasti i javnih institucija stoga trebaju u određenoj mjeri i obliku odražavati tu **osnovnu ustavnu i društvenu strukturu** Bosne i Hercegovine, strukturu tri konstitutivna i jednakopravna naroda.

Stoga se i ustroj Javnog RTV sustava primarno treba referirati na ustavnu, društvenu i političku činjenicu da u Bosni i Hercegovini žive pripadnici tri konstitutivna naroda u zajednici s ostalima, u koje spadaju pripadnici naroda koji nemaju status konstitutivnog naroda, kao i građani koji svoje nacionalno određenje primarno vežu uz državljanstvo i pripadnost državi.

Umjesto da se referira na ustavno načelo i činjenicu da je Bosna i Hercegovina **država tri konstitutivna naroda**, ustroj i organizacija Javnog RTV sustava se primarno referiraju na činjenicu da je Bosna i Hercegovina **država dva entiteta**, i time **dvoentitetskom ustroju daju prednost** nad načelom konstitutivnosti naroda i pravima konstitutivnih naroda. Umjesto da se temelji na tri konstitutivna naroda, postojeći Javni RTV sustav je ustrojen po strogom **teritorijalnom načelu** ustroja s dva entiteta.

S obzirom da u spomenutoj Odluci Ustavnog suda U-5/98 stoji „**Ovo označavanje u Preambuli** (misli se na označavanje Bošnjaka, Hrvata i Srba kao konstitutivnih naroda – o.a), **stoga, mora biti shvaćeno kao jedno natkrovljujuće načelo Ustava BiH kojem se entiteti moraju u potpunosti povinovati prema članku III/3.(b) Ustava BiH**“, postojeći Zakon o Javnom RTV sustavu BiH koji odražava entitetsku strukturu BiH a ne ustavnu, društvenu i političku činjenicu njene trokonstitutivnosti, **nije u skladu** s temeljnim i natkrovljujućim načelom Ustava BiH, i kao takav se može smatrati i **neustavnim**.

Prethodno izrečenim ne dovodi se u pitanje dvoentitetsko uređenje BiH, niti pravne i političke posljedice koje iz njega proizlaze. **Dvoentitetsko uređenje** je sastavni dio Daytonskog sporazuma i Ustava BiH, stoga se njegovo negiranje može i treba smatrati protuustavnim i antidejtonskim djelovanjem. Isto tako, ovaj prijedlog ne osporava pravo i mogućnost da entiteti imaju svoje RTV servise. Ono što smatramo spornim je činjenica da su entitetski RTV servisi sastavni dio Javnog RTV sustava BiH i da se financiraju iz javnih sredstava, a da u isto vrijeme to pravo nije omogućeno konstitutivnim narodima kao nositeljima kulturne, obrazovne i jezične autonomije u koju spada i medijska autonomija.

Svaki konstitutivni narod, u okviru kulturne autonomije kao specifičnog vida personalne, odnosno neteritorijalne autonomije (NTA) koja se proteže na svakog pripadnika konstitutivnog naroda na cjelokupnom teritoriju države BiH, ima pravo osnovati **vlastiti** javni **RTV servis**, bilo kao potpuno zaseban RTV servis, bilo kao dio jedinstvenog Javnog RTV sustava države BiH. To pravo podrazumijeva i pravo na financiranje takvog RTV servisa iz javnih sredstava namijenjenih toj svrsi. Stoga, legitimnim i ustavnim smatramo samo onaj Javni RTV sustav koji konstitutivnim narodima omogućuje realizaciju prava na medijsku autonomiju, odnosno pravo na RTV servis na vlastitom jeziku koji će pokrivati područje cijele države i biti financiran iz javnih sredstava. Analogno tome, Javni RTV sustav koji to onemogućava, smatramo nelegitimnim i neustavnim.

4.2. Postojeći Javni RTV sustav nije pravedan jer je nametnut

Postojeći Zakon o Javnom RTV sustavu, odnosno ustroj i organizacija Javnog RTV sustava BiH nije sukladan međunarodnim demokratskim standardima jer je **nametnut pravnim i političkim nasiljem**. Najvažnije odluke vezane za ovu problematiku, kao i važeći Zakon je donio OHR. **Niti jedan zastupnik niti izaslanik** koji je izabran legitimnim i demokratskim izražavanjem političke volje Hrvata niti u jednom domu niti jednog parlamenta u BiH nije podržao spomenuti Zakon, niti su se o njemu pozitivno izrazili članovi Ustavnog suda BiH iz reda hrvatskog naroda.

Nakon što su **odbijeni svi hrvatski amandmani** na prijedlog novog *Zakona o javnom Radiotelevizijskom sustavu BiH*, Klub Hrvata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH je **29. lipnja 2005. godine po zahtjevu Velimira Jukića**, tadašnjeg predsjedatelja Doma, proglasio Prijedlog zakona štetnim po vitalne interese hrvatskoga naroda.

Na taj akt uslijedio je **prigovor Kluba bošnjačkog naroda od 30. lipnja 2005. godine**, a nakon toga, sukladno propisanim procedurama za pitanja vitalnog nacionalnog interesa, pokrenut je proces usklađivanja stajališta klubova Hrvata i Bošnjaka. Pri tomu je svaki od klubova ostao pri svom stavu pa je sporni predmet prešao u nadležnost Ustavnoga suda BiH. Ustavni sud **odbacio** je zahtjev Kluba Hrvata „zato što Prijedlog zakona o Javnom radiotelevizijskom sustavu BiH **nije destruktivan** po vitalni interes hrvatskoga naroda u BiH“. Ustavni suci **iz reda hrvatskoga naroda su bili drugačijeg mišljenja**, kao i hrvatski zastupnici i izaslanici u oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Hrvatski član Predsjedništva BiH **Ivo Miro Jović je 2006. godine** podnio zahtjev Ustavnom sudu BiH za ocjenu ustavnosti odredbi Zakona o javnom RTV sustavu BiH u dijelu kojim se predviđa postojanje tri javna RTV servisa, kao i onom kojim se predviđaju dvije televizijske i dvije radiostanice za teritoriju određenog entiteta. Odluku je Ustavni sud donio 2009. godine, pri čemu su dva suca bila izuzeta iz glasanja jer su sudjelovali u samoj izradi Zakona. **Dva hrvatska i dva srpska suca** su bila za usvajanje zahtijeva, a ostali protiv. Zahtjev nije usvojen, jer ga nije podržalo pet sudaca.

Izaslanik u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH **Ilija Filipović je 2008. godine** na raspravi o novom zakonu o javnom RTV sustavu predložio da se Vijeće ministara obveže na poduzimanje mjera za osnivanje kanala na hrvatskom jeziku. Bošnjački izaslanici su **reagirali vetom** zbog navodne zaštite vitalnog nacionalnog interesa. Spomenuti veto svjedoči kako bošnjački predstavnici smatraju kako je njihov vitalni nacionalni interes da Hrvati nemaju vlastiti Javni RTV sustav!?!?!?

Na tragu već prepoznatljive politike negiranja jednakopravnosti konstitutivnih naroda u oblasti javnog informiranja, **Stranka demokratske akcije je 2013. godine** dala službenu izjavu nakon rasprave u javnosti o pokretanju „trećeg kanala“: „SDA je za jedan bosanskohercegovački RTV servis i nikada nismo tražili, a **niti bismo podržali osnivanje bošnjačkog kanala**. Stoga smo apsolutno protiv hrvatskoga kanala u okviru javnog RTV servisa u BiH. Takvi zahtjevi potpuno su nelegitimni i usmjereni su na rušenje države BiH.“

Iz prethodno navedenog očito je kako je Hrvatima kao konstitutivnom narodu povrijeđeno pravo na **autonomiju** u odlučivanju o pitanjima važnim za integritet hrvatske zajednice. Važno je istaknuti kako svaki konstitutivni narod ima ustavno pravo na vlastiti RTV servis. Isto tako, svaki konstitutivni narod ima pravo ne iskoristiti pravo na vlastiti RTV servis, ali, i to valja posebno podcrtati, pravo jednog naroda da **ne iskoristi** neko vlastito legitimno pravo **ne daje mu za pravo da to isto pravo onemogućí drugom** konstitutivnom narodu. Pravo Bošnjaka da ne realiziraju pravo na vlastiti RTV servis na bosanskom jeziku ne daje im pravo da Hrvatima onemogućí pravo na RTV servis na hrvatskom jeziku.

Legitimno pravo Hrvata kao konstitutivnog naroda na vlastiti RTV servis, politički zastupnici Bošnjaka proglasili su ugrozom vlastitog nacionalnog interesa. To je očit i nedvosmislen pokazatelj da dotični bošnjački politički zastupnici prema Hrvatima u BiH nastupaju s **hegemonističkih, asimilacijskih i šovinističkih** pozicija, odnosno da krše temeljno i natkrovljujuće ustavno načelo konstitutivnosti naroda i iz nje izvedene političke i institucionalne jednakopravnosti.

Stoga, s pozicije Hrvata kao konstitutivnog naroda u BiH, postojeći koncept/model ustroja Javnog RTV sustava kao i Zakon na osnovu kojeg je uspostavljen treba smatrati izrazom i rezultatom protuustavnog **pravnog i političkog nasilja OHR-a**, a proglašavanje Javnog RTV servisa na hrvatskom jeziku ugrozom vitalnog nacionalnog interesa Bošnjaka izrazom **pravnog i političkog nasilja bošnjačkih političkih** zastupnika te antidaytonskim djelovanjem usmjerenim na rušenje ustavnopravnog poretka i Daytonskog sporazuma.

4.3. Postojeći model ustroja je **diskriminirajući prema jednoj javnosti, dezintegrirajući prema društvu u cjelini i apsurdan u kontekstu ustavotvorne logike**

Postojeći model Javnog RTV sustava hrvatska javnost u BiH, jedna od specifičnih javnosti kojoj bi trebao biti namijenjen, ne prihvaća kao svoj i smatra ga iznimno štetnim po vla-

stiti nacionalni, kulturni i politički identitet i integritet. Time taj model postaje ne samo **diskriminirajući** prema jednoj javnosti, nego i **dezintegrirajući** u odnosu na društvo u cjelini. Stoga se opravdano može reći kako postojeći Javni RTV sustav ne možemo smatrati legitimnim modelom javne televizije.

Takvo je stajalište hrvatske javnosti u BiH prema postojećem Javnom RTV sustavu, među ostalim, uvjetovano već dugotrajnim stanjem u kome uređivačke politike, posebno entitetskih RTV servisa, dosljedno **pozitivno konotiraju, afirmiraju i favoriziraju** određeno ideološko-političke opcije i agende, a neke druge **prešućuju, zanemaruju, relativiziraju i negiraju**.

RTRS u pravilu favorizira i pozitivno konotira **dvoentitetsko uređenje** BiH, teritorijalno (entitetski) utemeljena (kon)federalistička načela i pravo naroda/entiteta na samoopredjeljenje.

RTV FBiH, s druge strane, u pravilu zastupa, afirmira i promovira **vrijednosti, političke modele i načela unitarizma i centralizma**, koje konceptualno i praktično negiraju natkrovljujuće ustavno načelo konstitutivnosti i jednakopravnosti naroda.

Pored ideološko-političke pristranosti, analizom programskih sadržaja koje emitiraju sve komponente Javnog RTV sustava može se zaključiti kako u informativnim, kulturnim, obrazovnim, ali i ostalim sadržajima **nema ravnomjerne afirmacije prava i integriteta/samosvojnosti** svih konstitutivnih naroda i ostalih građana Bosne i Hercegovine te da se ne ostvaruje pravo na **informiranje na vlastitom jeziku** za sve konstitutivne narode u podjednakoj mjeri.

Hrvatska javnost u BiH preko društvenih i političkih aktera koji zastupaju njezina stajališta i interese u ogromnoj većini podržava i pozitivno konotira ustavno-pravna i politička načela **konstitutivnosti i jednakopravnosti konstitutivnih naroda, načela federalizma i konsocijacijske demokracije, institucionalne i neteritorijalne autonomije, legitimnog političkog zastupanja, pariteta i konsenzusa**. Međutim, niti jedan od postojećih Javnih RTV servisa u BiH ne uvažava i promovira ova načela u tolikoj mjeri i takvom obliku da bi ga Hrvati mogli smatrati javnim RTV servisom koji njihove specifične društvene, ustavno-pravne i političke vrijednosti i interese na prikladan način čini prisutnima, vidljivima i prepoznatljivima u pluralnom medijskom i javnom prostoru BiH.

I ovdje je važno još jednom spomenuti kako su ustavno-pravne i političke vrijednosti, načela i interesi koje Hrvati žele afirmirati i pozitivno konotirati u medijskom i javnom prostoru, u maksimalnom suglasju s Ustavom BiH i njegovim natkrovljujućim načelom konstitutivnosti naroda. Isto takao, spomenute vrijednosti, načela i interesi su u potpunosti u skladu s rezolucijama Europskog parlamenta, osobito **Rezolucijom o izvješću Komisije o Bosni i Hercegovini za 2016. godinu** donesenom 15. veljače 2017. godine. Stoga se može kazati kako je postojeći Javni RTV sustav u velikoj mjeri i **apsurdan** jer se javni RTV servisi koriste za afirmiranje i promoviranje više ili manje protuustavnih i dezintegrirajućih vrijednosti i načela, dok se istovremeno onemogućava uspostava Javnog

RTV servisa koji bi pozitivno konotirao, afirmirao i promovirao temeljna i natkrovljujuća načela i vrijednosti Ustava BiH te načela i vrijednosti zapisana u posljednjoj Rezoluciji Europskog parlamenta.

Pored Europskog parlamenta, ta su načela svoju punu primjenu našla i u demokratskim pluralističkim zemljama Europe, prije svega u Belgiji i Švicarskoj, a bila su zaštićena i u originalnom ustroju Federacije BiH, te u Bosni i Hercegovini definirana Washingtonskim i Daytonskim sporazumom. Taj je ustroj, međutim, grubo narušen nametnutim ustavnim i zakonskim izmjenama, upravo negiranjem i kršenjem spomenutih načela te na štetu Hrvata kao konstitutivnog naroda.

Hrvatska javnost sa svim svojim nacionalnim, društvenim, kulturnim i povijesnim specifičnostima dakle, **nije autonomno prisutna, vidljiva i prepoznatljiva** u okviru programskih sadržaja koji se emitiraju u sklopu Javnog RTV sustava. Budući isključuje jednu od konstitutivnih javnosti, postojeći model, stoga **i nije model primjeren javnoj televiziji** demokratske pluralne države te na ukupno bosanskohercegovačko društvo ima **dezintegrativno** djelovanje.

4.4. Postojeći Javni RTV sustav je neučinkovit i dugoročno neodrživ

Postojeći model Javnog RTV sustava BiH je **disfunkcionalan**, jer su već dugotrajno prisutni problemi poput neuspostavljanja zakonom predviđene Korporacije kao njegove komponente, visokih međusobnih dugovanja njegovih pojedinih komponenti, financijskih dubioza te tehnološkog zaostajanja.

U tehnološkom smislu sva tri RTV servisa u BiH zaostaju za ostalim Javnim RTV servisima u jugoistočnoj Europi. Neki među njima se nalaze i u značajnim financijskim problemima, kako zbog tehnološkog zaostajanja, loše organizacije i strukture uposlenih, tako i zbog problema vezanih uz naplatu RTV pristojbe, što je u određenoj mjeri vezano i uz problem neprihvatanja i bojkotiranja Javnog RTV sustava od značajnog dijela građana.

Financijski problemi, neriješeni odnosi između RTV servisa, planirana a nikada realizirana korporacija, neusklađenosti statuta, dugogodišnja blokada procesa digitalizacije, nelegitimna tijela uprave i politički prijepori samo su neki od pokazatelja **neučinkovitosti** i **neodrživosti** ovakvog Javnog RTV sustava BiH.

4.5. Preporuke glede utvrđenih manjkavosti

Usljed pobrojanih sustavnih problema i njihovih posljedica, **nužna je rekonstrukcija cjelokupnog** Javnog RTV sustava BiH i njegovo usklađivanje s ustavnim načelom konstitutivnosti naroda i društveno-političkim realitetom. Sastavni dio novog RTV sustava treba biti i **Javni RTV servis koji će program emitirati u pravilu na hrvatskom jeziku** i imati

uređivačku politiku koja će afirmativno konotirati nacionalni i kulturni identitet Hrvata u BiH te afirmirati društvena i politička prava Hrvata kao konstitutivnog naroda.

Uvođenjem takvog RTV servisa **niti na koji način ne bi bila ugrožena** prava ostalih konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine, ne bi bila ugrožena prava građana kao državljana, niti bi bila ugrožena prava entiteta, niti države u cjelini. Što više, uvođenje Javnog RTV servisa koji bi program emitirao u pravilu na hrvatskom jeziku dovelo bi do harmonizacije i integracija bosanskohercegovačkog javnog i medijskog prostora jer bi jedna od bosanskohercegovačkih javnosti koja je do sada bila diskriminirana dobila mogućnost učiniti sebe prisutnom, vidljivom i prepoznatljivom u pluralnom bosanskohercegovačkom javnom i medijskom prostoru.

Temeljiti preustroj Javnog RTV sustava BiH treba pronaći i rješenje za funkcionalno i sustavno informiranje **BH dijaspore** kao značajnog dijela BH populacije, a s tehničkog aspekta za uspostavljanje tehničke platforme koja može osigurati provođenje svih organizacijskih, programskih, financijskih i drugih reformi u sklopu započete provedbe procesa **digitalizacije**.

5. Iskustva identitetski sličnih pluralnih demokratskih država

S obzirom na **izraziti identitetski pluralitet** bosanskohercegovačkog društva, oličen u neporecivoj ustavnoj, društvenoj, povijesnoj i demografskoj činjenici postojanja triju konstitutivnih naroda, rješenje za preustroj svog Javnog RTV sustava Bosna i Hercegovina treba tražiti u praksi identitetski sličnih pluralnih demokratskih država. Potrebno je, pri tome, uvažiti i dosadašnja iskustva tih država, s obzirom da su u svakoj od njih primjene različitih modela dovele i do bitno različitih društvenih i političkih posljedica.

5.1. Španjolska — centralizirajući model

Centralizirajući model ustroja javnih RTV servisa zasniva se na **potenciranju države** na račun njezinih unutarnjih segmenata. O većinskom segmentu, oličenom u tijelima na državnoj razini, **ovisi koliko će autonomije** u sklopu javnoga RTV sustava imati ostali segmenti. Model teži spajanju razlika i izgradnji sveobuhvatne lojalnosti u pokušaju da nadvlada postojeće etničke, jezične, vjerske i ideološke razlike.

Posebnosti centralizirajućeg modela su:

- **Zakonska regulativa** — segmentima nije omogućeno stvarati vlastite sustave i servise **na državnoj razini**. Omogućeno je osnivanje **regionalnih radiotelevizija**. Prijenos i emitiranje ostaju u nadležnosti javnog RTV sustava na državnoj razini.

- **Organizacijska struktura** — postoji jedan javni RTV servis na državnoj razini (**Television Espanola TVE** s pet kanala: prvi, drugi, informativni, sportski i kanal za djecu) s mogućnošću osnivanja javnih RTV servisa na nižim razinama, u nadležnosti regionalnih vlasti (**Euskal Telebista ETB 1** koji emitira program na baskijskom jeziku te baskijski kanal **ETB 2** koji emitira program na španjolskom; **Televisió de Catalunya TV 3** s dva kanala, koja se smatra najvažnijom regionalnom postajom u Španjolskoj i **koja sve strane programe osim španjolskih filmova sinkronizira na katalonski**; RTV servisi ostalih pokrajina).
- **Financiranje** — javni RTV servis na državnoj razini ubire znatno veća financijska sredstva od regionalnih radio-televizija. Gubici se pokrivaju subvencioniranjem regionalnih vlada. Trenutno su gubici vrlo veliki zbog zakona iz 2009. kojim je ukinuto reklamiranje na državnim televizijama.
- **Program i recipijenti** — programski sadržaji ističu integracijske čimbenike i vrijednosti, a načelno su namijenjeni svim recipijentima koji ih mogu pratiti s obzirom na dostupnost.

5.2. Belgija — dezintegrirajući model

Dezintegrirajući model podrazumijeva **potpuno odvojene javne RTV sustave** svakog od segmenata (Flamanci, Valonci i Njemci). Riječ je o **zasebnim pravnim subjektima**. Labava belgijska federacija na taj način se potpuno preslikala na ustroj javnih RTV sustava u toj zemlji.

Posebnosti dezintegrirajućeg modela su:

- **Zakonska regulativa** — svakom je segmentu zakonski omogućeno osnivanje potpuno odvojenih javnih RTV sustava (flamanski RTV sustav **VRT**, valonski RTV sustav **RTBF**, RTV sustav njemačke govorne zajednice **BRF**). Svaki segment zasebno regulira načine upravljanja u vlastitom sustavu. Njemačkoj zajednici u Belgiji pripada samo **0,7 % stanovništva**, ali je ostvarila pravo na svoj TV servis koji se emitira putem kablskih operatera.
- **Organizacijska struktura** — ne postoji jedinstveni javni RTV sustav niti preporuke regulatornog tijela za razmjenjivanje ili ujednačavanje programa.
- **Financiranje** — svaki od sustava ima vlastiti način financiranja. Dok se flamanska RTV financira putem **flamanskog proračuna** dotle se valonska RTV financira **putem RTV pristojbe**.
- **Program i recipijenti** — ne postoji obveza niti praksa razmjene programa. Model dozvoljava potpunu nezainteresiranost različitih sustava za praćenje događaja vezanih za druge segmente te **kadrovsku politiku koja preferira isključivo kadrove**

jednoga segmenta. Uređivačka politika, ako izravno ne potiče raskol u državi, ne ističe bilo kakve zajedničke vrijednosti. Pripadnici jednoga segmenta društva (na primjer Valonci) prate isključivo vlastiti RTV sustav.

5.3. Švicarska — integrirajući model

U integrirajućem modelu **posebnosti segmenata se uvažavaju, ali se pokušavaju istaknuti i zajedničke integracijske vrijednosti švicarskog društva.** Segmenti u ovom modelu ne vide gotovo nikakvu opasnost od pokušaja asimilacije ili programa koji ne bi uvažavali njihove jezične, kulturne, tradicijske i druge posebnosti. Istodobno ne vide opasnost od stvaranja zajedničkih vrijednosti te **svjesno i svojevrijemno** pristaju na njih.

Posebnosti integrirajućeg modela su:

- **Zakonska regulativa — svakom segmentu omogućuje se osnivanje vlastitoga RTV servisa u sklopu zajedničkog RTV sustava.**
- **Organizacijska struktura** — svaki segment ima vlastiti RTV servis u sklopu zajedničkog RTV sustava. Švicarski javni RTV sustav **SRG SSR** (*Schweizerische Radio und Fernsehgesellschaft, Société suisse de radiodiffusion et télévision, Società svizzera di radiotelevisione, Societat Svizra da Radio e Televisiun*) obuhvaća po tri radiopostaje za **njemačku, francusku i talijansku jezičnu regiju** i jednu radiopostaju za **retoromansko jezično područje** te po dva televizijska kanala za njemačku, francusku i talijansku regiju, s programima i na retoromanskom. Upravljačka struktura se zasniva na **jednakoj zastupljenosti svih segmenata** u javnom RTV sustavu na državnoj razini. SRG SSR je koncem 2007. godine otvorila svoj **prvi TV kanal za sva jezična područja** naziva **HD Suisse**. Riječ je o cjelodnevnom programu **na sva četiri jezika**, koji se emitira putem najsuvremenije tehnike.
- **Financiranje** — svaki segment financira vlastiti RTV servis. Konsocijacijski model može uključivati i **sustav solidarnosti** u kome brojniji i ekonomski snažniji segmenti svojevrijemno sufinanciraju servise drugih segmenata u slučaju da servisi malobrojnijih segmenata nisu financijski samoodrživi.
- **Program i recipijenti** — programski sadržaji, sukladno povelji SRG SSR odražavaju etničke, jezične, kulturne, tradicijske, religijske i druge **posebnosti** svakog segmenta, ali je razvijena i **razmjena** programskih sadržaja s javnim servisima drugih segmenata, **gostovanja** pripadnika jednoga segmenta u programima drugih segmenata, a RTV servisi svih segmenta prate i događaje **iz života drugih segmenata**. U programima se ukazuje i na **zajedničke vrijednosti** švicarskog društva. **Primarna ciljna skupina svakog servisa je jedan segment**, ali se niti na koji način **ne isključuju** programske potrebe recipijenata koji ne pripadaju tom segmentu.

5.4. Sažetak razmotrenih komparativnih iskustava

Bosanskohercegovački Javni RTV sustav nije moguće do kraja svrstati niti u jedan od postojećih modela ustroja javnih RTV sustava u identitetski sličnim demokratskim pluralnim državama — centralizirajući (Španjolska), dezintegrirajući (Belgija) ni integrirajući (Švicarska).

Postojeći Javni RTV sustav BiH predstavlja kombinaciju sva tri spomenuta modela. On se na državnoj razini može usporediti s **centralizirajućim** modelom jer se u programu javnog RTV servisa BHRT ističu integracijske vrijednosti, a relativiziraju interesi segmenata, tj. konstitutivnih naroda BiH.

Na razini entitetskih javnih servisa RTVFBiH i RTRS, međutim, riječ je o dezintegracijskom modelu u odnosu na cjelinu BH medijskog prostora, s obzirom da među njima **ne postoji suradnja u programskoj razmjeni**, a događaji i procesi u drugom entitetu češće se negativno konotiraju nego pozitivno.

Svaki pokušaj uvođenja **unitarno-centralizirajućeg modela ustroja** RTV sustava bio bi osuđen na neuspjeh, ali bi i dodatno radikalizirao već suviše naglašene tenzije između najbrojnijeg i ostalih dvaju konstitutivnih naroda te među entitetima. Uvođenje **dezintegrirajućeg modela** bi samo službenim proglasilo postojeće stanje, u kome javni prostor BiH kao koherentna cjelina čiji su segmenti povezani slobodnim i produktivnim protokom informacija i drugih medijskih sadržaja — praktično ne postoji.

Stoga je najprimjerenije reformirati Javni RTV sustav **sukladno iskustvima stečenim u primjeni švicarskog modela**, koji **miri autonomiju** pojedinih segmenata švicarskog društva u javnom informiranju **s povezivanjem medijskog prostora** ove visoko pluralne zemlje u također pluralnu, ali i izvana promatrano izrazito prepoznatljivu cjelinu. O tome, između ostalog, svjedoči i odsustvo društveno i politički relevantnih etničkih i drugih identitetski utemeljenih sukoba u toj zemlji. Španjolska i Belgija se, s druge strane, prilično često suočavaju s **dramatičnim političkim aktualizacijama nacionalnog pitanja** svojih različitih naroda, što ne samo da šteti jedinstvu i funkcionalnosti tih država, već i odvlači kapacitete njihovih društvenih aktera s rješavanja gorućih problema i unaprjeđenje standarda u svim oblastima društvenog života.

6. Model održivog ustroja Javnog RTV sustava BiH sukladan temeljnom i natkrovljujućem načelu Ustava BiH, načelu konstitutivnosti naroda

Postojeći model ustroja Javnog RTV sustava, Hrvatima kao konstitutivnom narodu, **nije omogućio osnivanje vlastitoga** javnog RTV servisa u sklopu javnoga RTV sustava. Takvo stanje rezultira kroničnim, sustavno utemeljenim nezadovoljstvom Hrvata koje se ogleda prvenstveno u njihovom izrazitom **apstiniranju od konzumacije programa bilo kojeg javnog RTV servisa u vlastitoj državi**, čime ostaju uskraćeni za relevantne informacije i druge programske sadržaje i o sebi kao narodu i o bosanskohercegovačkom društvu i državi, te se u konačnici ogleda i u **građanskom neposluhu** kroz neplaćanje RTV pristojbe na većinskim hrvatskim područjima u BiH.

Zbog prethodno u tekstu izrečenih razloga, smatramo kako je u Bosni i Hercegovini nužna rekonstrukcija cjelokupnog Javnog RTV sustava. Sastavni dio novog RTV sustava treba biti i Javni RTV servis koji će program emitirati **u pravilu** na hrvatskom jeziku i imati uređivačku politiku koja će pozitivno konotirati i reproducirati **društveni, nacionalni i kulturni identitet Hrvata u BiH** i činiti ga prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmirati i promovirati legitimna društvena i politička prava i interese Hrvata kao konstitutivnog naroda.

GV HNS BiH smatra kako se taj zahtjev optimalno može ispuniti kroz dva modela koji će biti izloženi u nastavku. Neovisno o usvajanju bilo kojeg od modela preustroja Javnog RTV sustava BiH, tehničko-tehnološka modernizacija, prije svega digitalizacija, nalaže **prestrukturiranje sustava emitiranja** programskih sadržaja. Po dosadašnjoj organizaciji postojećih javnih RTV servisa u BiH, sustav emitiranja je **sastavni dio pojedinih servisa** (BHRT, RTVFBiH, RTRS). Restrukturiranje treba izvršiti **izdvajanjem sustava emitiranja iz postojećih servisa u posebno javno poduzeće**, koje će uslugu emitiranja nuditi **svim servisima, kao i komercijalnim korisnicima**.

6.1. Javni RTV sustav sastavljen od četiri javna RTV servisa (jedan krovni/državni/građanski i tri **u pravilu** na jezicima konstitutivnih naroda)

Osnovni model Glavnog vijeća HNS-a BiH napravljen u skladu s temeljnim i natkrovljujućim načelom Ustava BiH, **načelom konstitutivnosti naroda** te društvenom i političkom stvarnošću zemlje. Ovaj prijedlog, između ostalog, usklađen je i s *Odlukom Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti svih naroda na cjelokupnom teritoriju BiH* iz 2000. godine.

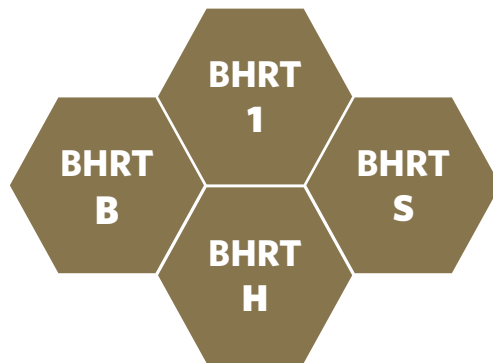
U okviru ovako formatiranog Javnog RTV sustava BiH jedan bi servis bio prilagođen **svim građanima kao državljanima BiH**, a po jedan servis bi emitirao program **u pravilu* na jeziku jednog od konstitutivnih naroda**.

Sva četiri servisa Javnog RTV sustava BiH imaju obvezu emitirati program na cjelokupnom teritoriju BiH.

STRUKTURA BHRT KAO JAVNOG RTV SUSTAV BOSNE I HERCEGOVINE

Radio-televizija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: **BHRT**) kao Javni RTV sustav Bosne i Hercegovine sastoji se od četiri programske komponente (servisa) koji programe proizvode i uređuju na način prilagođen potrebama **pojedinih konstitutivnih naroda te drugih naroda i građana** koji žive u Bosni i Hercegovini:

BHRT kao Javni RTV sustav sastavljen od 4 Javna RTV servisa

- 1. BHRT 1** — Javni servis u okviru BHRT-a sa sjedištem u **Sarajevu**.
Program se emitira na jezicima sva tri konstitutivna naroda, obuhvaća programske sadržaje namijenjene najširoj publici, svim javnostima i svim građanima u Bosni Hercegovini, uključuje programe od općeg značaja za sve građane-državljanu (Olimpijske igre, svjetska i europska prvenstva u različitim sportovima, sportske, zabavne i kulturne manifestacije međunarodnog značaja). Programski sadržaji ovog servisa afirmativno konotiraju i reproduciraju **društveni i politički identitet svih građana BiH** kao pripadnika zajedničkog društva i jedinstvene države te taj identitet čine prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava svih građana kao državljanu BiH.
- 2. BHRT B** — Javni RTV servis sa sjedištem u **Sarajevu**.
Program se emitira u pravilu* na bosanskom jeziku i s programskim sadržajima koji afirmativno konotiraju i reproduciraju **društveni, nacionalni i kulturni identitet Bošnjaka u BiH** i čine ga prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava Bošnjaka kao konstitutivnog naroda.

3. **BHRT S** — Javni RTV servis sa sjedištem u **Banjaluci**.

Program se emitira u pravilu* na srpskom jeziku i s programskim sadržajima koji afirmativno konotiraju i reproduciraju **društveni, nacionalni i kulturni identitet Srba u BiH** i čine ga prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava Srba kao konstitutivnog naroda.

4. **BHRT H** — Javni RTV servis sa sjedištem u **Mostaru**.

Program se emitira u pravilu* na hrvatskom jeziku i s programskim sadržajima koji afirmativno konotiraju i reproduciraju **društveni, nacionalni i kulturni identitet Hrvata u BiH** i čine ga prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava Hrvata kao konstitutivnog naroda.

Sva četiri RTV servisa emitiraju programe iz vlastite produkcije, ali i **razmjenjuju programe** s ostalim komponentama Javnog RTV sustava.

Svi Javni servisi unutar BHRT imaju **mogućnost poslovnog i programskog povezivanja** kako s ostalim servisima unutar BHRT tako i javnim servisima susjednih i drugih država u skladu s vlastitim poslovnim interesima i programskim potrebama

RTRS i RTVFBiH prestaju biti dio Javnog RTV sustava i postaju **entitetske televizije**. Time prestaje i njihovo financiranje iz sredstava RTV pristojbe. RTV FBiH i RTRS kao entitetske televizije financiraju se **iz entitetskih proračuna** po analogiji s županijskim RTV servisima koji se financiraju iz županijskih proračuna.

RTRS i RTVFBiH imaju mogućnost poslovnog i programskog povezivanja s bilo kojim Javnim servisom unutar BHRT-a u skladu s međusobnim poslovnim interesima i programskim potrebama. Ukoliko vodstva kuća tako odluče, a njihovi osnivači prihvate, moguće je i da se RTRS ili RTV FBiH s nekim od servisa Javnog RTV sustava BiH spoje u jedan servis.

OBJAŠNENJE TERMINA „U PRAVILU“

Primjer **BHRT H**: struktura programa koji bi se emitirao iz Programskog centra u Mostaru, kao Javnog RTV servisa koji program emitira **u pravilu na hrvatskom jeziku**:

- Program na hrvatskom jeziku (vlastita ili vanjska produkcija) — **60 %**
- Program preuzet/kupljen od BHRT 1 na bosanskom, srpskom ili hrvatskom jeziku ili njihovoj kombinaciji — **10 %**
- Program preuzet/kupljen od BHRT B na bosanskom jeziku, ili vlastita produkcija na bosanskom jeziku — **10 %**
- Program preuzet/kupljen od BHRT S na srpskom jeziku, ili vlastita produkcija na srpskom jeziku — **10 %**

- Program preuzet/kupljen od vanjske, privatne produkcije na bosanskom, srpskom ili hrvatskom jeziku — **10 %**.

Načelo i termin **u pravilu** prvi put je korišten u *Zakonu o radioteleviziji Federacije Bosne i Hercegovine* iz 1999. godine, sadržanom u *Odluci o restrukturiranju javnog RTV sustava u Bosni i Hercegovini*, kojima je bilo predviđeno da unutar **RTV FBiH** postoje dva kanala: jedan **u pravilu na bosanskom** i jedan **u pravilu na hrvatskom jeziku**.

AFIRMACIJA PRAVA KONSTITUTIVNIH NARODA I GRAĐANA

Predloženi ustroj Javnog RTV sustava, uz obvezu emitiranja programa sva četiri Javna RTV servisa na cjelokupnom teritoriju BiH, afirmira slijedeća prava:

- **pravo svih konstitutivnih naroda** u Bosni i Hercegovini na informiranje na vlastitom jeziku na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine kroz vlastiti Javni RTV servis
- **pravo građana** kao pripadnika zajedničkog društva i jedinstvene države na informacije i sadržaje od općedruštvenog i državopolitičkog značaja, kroz Javni RTV servis na državnoj razini.

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA I NAČIN BIRANJA ODGOVORNIH OSOBA

BHRT 1

Programsko vijeće čini **7 članova**, po dva iz reda svakog od konstitutivnih naroda i tri iz reda Ostalih (**2B+2S+2H+1O**). Članovi Programskog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Na osnovu Javnog poziva upućenog nevladinim udrugama te kulturnim i znanstvenim ustanovama provjeru kandidata provodila bi Regulatorna agencija za komunikacije (RAK). Na prijedlog RAK-a, članove Programskog vijeća imenuje Parlament BiH natpolovičnom većinom. Predsjednika Programskog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika je rotirajuća na mandat od jedne godine (**B-S-H-O**).

Upravno vijeće čini **5 članova**, po jedan iz reda tri konstitutivna naroda i reda Ostalih te jedan iz reda uposlenika (**1B+1S+1H+1O+1U**). Članovi Upravnog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Član iz reda uposlenika bira se tajnim glasovanjem svih uposlenika. Ostali članovi biraju se javnim natječajem. Javni natječaj i provjeru kandidata provodi Regulatorna agencija za komunikacije (RAK). Imenovanje članova Upravnog odbora koji dolaze iz reda tri konstitutivna naroda, **na prijedlog RAK-a**, vrši **Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH** natpolovičnom većinom koja uključuje i **većinu u svakom od klubova**. Člana Upravnog odbora iz reda Ostalih, na prijedlog RAK-a, imenuje **Parlament BiH natpolovičnom većinom**. Predsjednika Uprav-

nog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika je rotirajuća na mandat od jedne godine.

BHRT 1

Glavni ravnatelj / Generalni Direktor BHRT 1 — bira se javnim natječajem. Proces izbora provodi Upravno vijeće i imenuje glavnog ravnatelja natpolovičnom većinom.

BHTV 1

Ravnatelj/Direktor programa BHTV 1 — imenuje ga glavni ravnatelj/direktor uz prethodnu suglasnost Programskog vijeća.

BHR 1

Ravnatelj/Direktor programa BHR 1 — imenuje ga glavni ravnatelj/direktor uz prethodnu suglasnost Programskog vijeća.

Ravnatelji/Direktori ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda, odnosno, iz reda Ostalih. Nacionalna struktura zaposlenih po svim organizacijskim jedinicama treba biti usklađena s nacionalnom strukturom na razini države.

BHRT B / BHRT S / BHRT H

Programsko vijeće čini **7 članova**, 4 iz reda naroda na čijem jeziku se, u pravilu, emitira program, po jedan iz reda druga dva konstitutivna naroda i jedan iz reda Ostalih (primjer — **BHRT B: 4B+1S+1H+1O**). Članovi Programskog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Na osnovu Javnog poziva upućenog nevladinim udrugama te kulturnim i znanstvenim ustanovama provjeru kandidata provodila bi Regulatorna agencija za komunikacije (RAK). Imenovanje članova Programskog vijeća vrši **Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH** natpolovičnom većinom koja uključuje **dvotrećinsku većinu** u klubu naroda na čijem jeziku se, u pravilu, emitira program te **trećinu izaslanika** u preostalim klubovima. Predsjednika Programskog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika nije rotirajuća.

Upravno vijeće čini **5 članova**, 3 iz reda naroda na čijem jeziku se, u pravilu, emitira program, a po jedan iz reda druga dva konstitutivna naroda **ili** reda Ostalih (primjer — **BHRT B: 3B+1S/H/O+1H/S/O**). Članovi Upravnog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Javni natječaj i provjeru kandidata provodi Regulatorna agencija za komunikacije (RAK). Imenovanje članova Upravnog vijeća vrši **Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH** natpolovičnom većinom koja uključuje **dvotrećinsku većinu** u klubu naroda na čijem jeziku se, u pravilu, emitira program te **trećinu izaslanika** u preostalim klubovima. Predsjednika Upravnog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika nije rotirajuća.

BHRT B/S/H

Generalni ravnatelj/direktor BHRT B/S/H — bira se javnim natječajem. Proces izbora provodi Upravno vijeće i imenuje ravnatelja/direktora natpolovičnom većinom.

BHTV B/S/H

Ravnatelj/Direktor programa BHT B/S/H — imenuje ga glavni ravnatelj/direktor uz prethodnu suglasnost Programskog vijeća.

BHR B/S/H

Ravnatelj/Direktor programa BHR B/S/H — imenuje ga glavni ravnatelj/direktor uz prethodnu suglasnost Programskog vijeća.

Ravnatelji/Direktori i glavni urednici B/S/H servisa mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda, odnosno, iz reda Ostalih. Nacionalna struktura zaposlenih B/S/H servisa treba sadržavati najmanje po 10 % pripadnika svakog od konstitutivnih naroda i 3 % Ostalih.

FINANCIRANJE JAVNOG RTV SUSTAVA BiH

S obzirom da su problemi u financiranju među najtežim koji pogađaju Javni RTV sustav BiH, ovu oblast treba urediti temeljem najboljih europskih iskustava, uz uvažavanje socijalnog statusa građana, potrebe kontinuiteta i poštivanja stručnih standarda u radu javnih servisa, kao i potrebe ravnopravnosti javnih servisa te njihove učinkovitosti i održivosti.

KOMPARATIVNA ISKUSTVA EUROPSKIH ZEMALJA

Javni elektronički mediji u većini se članica Europske radiodifuzijske unije financiraju **iz više izvora, mješovitim modelom**, u kojemu se sredstva priskrbuju i iz **javnih** izvora (proračuni, javni fondovi, RTV pristojba) i iz **komercijalnih** izvora (oglašavanje, sponzorstva i prodaja vlastitih proizvoda i usluga). Osnovni izvor prihoda, kojim se priskrbuje najveći dio sredstava javnih elektroničkih medija u 21 članici EBU je **RTV pristojba**.

Europske zemlje osiguravaju mehanizme financiranja javnih medija kroz tri temeljna modela:

- model temeljen **isključivo ili prvenstveno na pristojbi** (npr. Danska, Finska, Norveška, Švedska, Velika Britanija)
- mješoviti model financiranja **pristojbom i oglašavanjem** (npr. Francuska, Njemačka, Irska)
- mješoviti model **proračunskog financiranja i oglašavanja** (npr. Belgija, Nizozemska).

Na srednjim i malim zapadnoeuropskim tržištima (Nizozemska, Belgija, Portugal, Austrija, Švicarska, Irska, Luksemburg) prihodi iz javnih izvora uglavnom **prelaze polovicu** njihovih ukupnih prihoda. Na tim tržištima sredstva iz **javnih fondova** mnogo su više

zastupljena u strukturi javnih prihoda. U zemljama Beneluksa sredstva iz javnih fondova isključivi su način javnog financiranja.

Javni servisi u tranzicijskim državama izuzev Estonije i Rusije (Poljska, Rumunjska, Mađarska, Češka, Bugarska, Srbija, Slovačka, Hrvatska, Litva, Latvija, Slovenija, Makedonija i Ukrajina), primjenjuju **mješoviti model** financiranja, a javni prihodi u pravilu **prelaze 60 %** njihovih ukupnih prihoda. Ruski i estonski javni mediji praktično imaju jedini izvor financiranja kroz javne fondove, kroz koje dobivaju preko **90 %** ukupnih prihoda.

Glede strukture javnih prihoda bitno je istaknuti da **pristojba nije prisutna** u Bugarskoj, Litvi, Latviji, Estoniji i Ukrajini, dok su u Poljskoj, Češkoj, Srbiji, Slovačkoj, Hrvatskoj i Sloveniji sredstva iz javnih fondova **izrazito mala** u odnosu na pristojbu.

IZVORI I STRUKTURA FINANCIRANJA JAVNOG RTV SUSTAVA

Temeljem analize modela financiranja javnih RTV sustava u Europi, prijedlog je GV HNS BiH da se servisi unutar Javnog RTV sustava Bosne i Hercegovine financiraju prema **mješovitom modelu financiranja**, to jest a) **naplatom RTV pristojbe**, b) **iz komercijalnih izvora**, c) dodatno, jednokratno ili trajno **sufinanciranja iz proračuna svih razina vlasti, od državne do općinske**.

Obveznici plaćanja RTV pristojbe ne bi više bili vlasnici kućanstava s RTV prijateljima, već svi građani koji su **sklopili ugovor o kupnji TV sadržaja s pružateljima usluga TV sadržaja** — TELECOM operaterima, kablovskim operaterima, satelitskim operaterima i pružateljima usluga Internet pristupa/sadržaja. Pored građana koji kao fizička lica sklapaju ugovor s nekim od prodavatelja usluga TV sadržaja, obveznici plaćanja pristojbe su i **sve pravne osobe** koje imaju potpisan ugovor o kupovini TV sadržaja. Obveza plaćanja RTV pristojbe vrijedi za sve fizičke i pravne kupce TV sadržaja bez obzira kupuju li TV sadržaje kao zaseban proizvod, ili u sklopu paketa drugih proizvoda i usluga (duo, trio i razni drugi paketi usluga i sadržaja).

Pored navedenih, obveznici plaćanja pristojbe bili bi i **vlasnici automobila**, kako fizičke tako i pravne osobe, koji bi pristojbu plaćali pri registraciji automobila.

DRUŠTVENA SOLIDARNOST PREMA GRAĐANIMA LOŠIJEG IMOVINSKOG STANJA

Svi građani koji ne kupuju usluge dodatnih TV sadržaja od spomenutih pružatelja usluga TV sadržaja, kao i oni koji nemaju automobil u vlasništvu, bili bi oslobođeni obveze plaćanja RTV pristojbe. Na taj način bi na te građane, za koje se može pretpostaviti da su slabijeg imovnog stanja, bilo primijenjeno načelo **društvene solidarnosti**, čime bi se Javni RTV sustav BiH i svi njegovi servisi dodatno osnažili upravo u svojstvu **javnog medijskog sustava i servisa** dostupnih svim građanima. Troškove solidarnog pristupa prema najsiromašnijim građanima javni RTV servisi kompenzirali bi naplatom pristojbe od

pravnih osoba kao korisnika TV sadržaja te naplatom pristojbe od vlasnika automobila kao korisnika radio sadržaja.

STRUKTURA PRIHODA JAVNIH RTV SERVISA

PRIHOD / EMITER	BHRT 1	BHRT B	BHRT S	BHRT H
RTV pristojba	30 %	30 %	25 %	15 %
Marketing	Sav iznos prihoda pripada onom emiteru u kojem je ostvaren			
SAT i IpTV distribucija	25 %	25 %	25 %	25 %
Proračun	Svi troškovi prema Europskoj radiodifuznoj uniji (EBU) na godišnjoj razini financiraju se iz državnog proračuna. Potencijalno se ostali troškovi financiraju po potrebi servisa i mogućnosti državnog proračuna.	Moguće financiranje po potrebi servisa i mogućnosti proračuna (državnog, entitetskog, županijskih, gradskih i općinskih).	Moguće financiranje po potrebi servisa i mogućnosti proračuna (državnog, entitetskog, gradskih i općinskih).	Moguće financiranje po potrebi servisa i mogućnosti proračuna (državnog, entitetskog, županijskih, gradskih i općinskih).

ZAJEDNIČKA SLUŽBA ZA PRIKUPLJANJE RTV PRISTOJBE

Uplata RTV pristojbe vršila bi se na posebne račune koje bi isključivo za tu potrebu imao svaki javni RTV servis. Svim bi računima administrirala **Zajednička služba naplate** u okviru **BHRT 1** koja bi prikupljena sredstva automatizmom dijelila u opisanom omjeru – 30 % BHRT : 30 % BHRT B : 25 % BHRT S : 15 % BHRT H.

Zajednička služba naplate u okviru BHRT 1 bi također prikupljala i distribuirala prihode od **distribucije dobara i usluga na globalnoj razini.**

Sredstva dobivena iz komercijalnih izvora ostajala bi u 100 % iznosu javnom servisu koji ih ostvari.

NAKNADE PRODAVATELJIMA TV SADRŽAJA ZA USLUGE FAKTURIRANJA

Javni RTV servisi imaju obvezu plaćati naknadu prodavateljima TV sadržaja za svakog obveznika plaćanja RTV pristojbe kojem prodavatelji TV sadržaja dostave račun/uplatnicu za plaćanje RTV pristojbe. Cijenu naknade po korisniku određuje RAK.

ODSTUPANJE OD PRIMJENE NAČELA MEĐUSOBNE SOLIDARNOSTI MEĐU SERVISIMA

Glede raspodjele sredstava od RTV pristojbe, striktna primjena načela **pariteta** i **solidarnosti** bi implicirala da se sredstva od RTV pristojbe dijele **potpuno ravnopravno na sve** Javne RTV servise u okviru Javnog RTV sustava. Ovakav bi model, međutim, u BiH čija je društvena i politička scena kronično opterećena velikim **međunacionalnim nepovjerenjem**, mogao izazvati otpore i sumnje u težnju manje brojnih naroda da svoje RTV servise financiraju **iz pristojbi koje plaćaju pripadnici drugih, brojnijih naroda**. Stoga GV HNS BiH predlaže model u kojem Hrvati kao najmalobrojniji narod od RTV pristojbe dobivaju u postotcima približno njihovom udjelu u ukupnom broju stanovnika, a Bošnjaci kao najbrojniji narod u najvećoj mjeri sufinanciraju krovni/državni servis prvenstveno namijenjen svim građanima kao pripadnicima zajedničkog ali pluralnog društva i jedinstvene ali složene države.

PROJEKCIJA MOGUĆIH PRIHODA OD RTV PRISTOJBE I NJIHOVA STRUKTURA PO SERVISIMA

Projekcija je rađena s pretpostavkom da će ukupni prihodi od pristojbe po osnovi ugovora o kupnji TV sadržaja, kao i po osnovi vlasništva nad automobilima iznositi oko **100.000.000 KM godišnje**.

TV sadržaji (fizičke + pravne osobe)..... cca. 65.000.000 KM
Automobili, kamioni, autobusi..... cca. 35.000.000 KM

Ukupni prihodi od RTV pristojbe na godišnjoj razini: cca. **100.000.000 KM**.

PRIHOD / EMITER	BHRT 1	BHRT B	BHRT S	BHRT H	UKUPNO
RTV pristojba	30 mil.	30 mil.	25 mil.	15 mil.	100 mil. KM
Marketing	5 mil.	5 mil.	3,5 mil.	2 mil.	15,5 mil. KM
SAT i IpTV distribucija	1,5 mil.	1,5 mil.	1,5 mil.	1,5 mil.	6 mil. KM
Proračun	5 mil. Vijeće ministara BiH za EBU				5 mil. KM
UKUPNO	41,5 mil.	36,5 mil.	30 mil.	18,5 mil	126,5 mil. KM

A) Pristojba — internet priključak i TV sadržaji

	Privatni korisnici	Poslovni korisnici	Ukupno internet i TV sadržaji
Broj korisnika	584.700	52.026	636.726
Mjesečna pristojba	8,00	14,00	
BHRT 1	16.839.360	2.622.110	19.461.470
BHRT B	16.839.360	2.622.110	19.461.470
BHRT H	8.419.680	1.311.055	9.730.735
BHRT S	14.032.800	2.185.092	16.217.892
UKUPNO	56.131.200	8.740.368	64.871.568
Struktura izvora	56,1 %	8,7 %	64,8 %

B) Pristojba — registracije motornih vozila

	Osobna vozila	Teretna vozila	Autobusi	Ukupno pristojba od registracije vozila
Broj vozila	828.729	78.041	4.196	
Godišnja pristojba	38,00	45,00	45,00	
BHRT 1	9.447.511	1.053.554	56.646	10.557.710
BHRT B	9.447.511	1.053.554	56.646	10.557.710
BHRT H	4.723.755	526.777	28.323	5.278.855
BHRT S	7.872.926	877.961	47.205	8.798.092
UKUPNO	1.491.702	3.511.845	188.820	35.192.367
Struktura izvora	31,5 %	3,5 %	0,2 %	35,2 %

UKUPNO pristojbe (internet priključak i TV sadržaji + registracija motornih vozila)**100.063.935****Struktura izvora****100 %**

7. Dopunski (B) — Model održivog ustroja Javnog RTV sustava BiH u skladu s definicijom Bosne i Hercegovine kao države tri konstitutivna naroda i dva entiteta

Dopunski (B) Model Glavnog vijeća HNS BiH napravljen u skladu s definicijom Bosne i Hercegovine kao države *tri konstitutivna naroda i dva entiteta*.

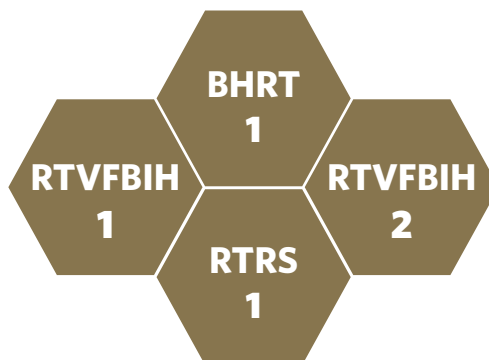
U okviru ovako formatiranog Javnog RTV sustava BiH jedan bi servis bio prilagođen **svim građanima kao državljanima BiH**, a po jedan servis bi emitirao program **u pravilu* na jeziku jednog od konstitutivnih naroda** te se referirao na specifične entitetske javnosti čineći ih prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru.

STRUKTURA BHRT KAO JAVNOG RTV SUSTAVA BOSNE I HERCEGOVINE

Radio-televizija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: **BHRT**) kao Javni RTV sustav Bosne i Hercegovine sastoji se od četiri Javna RTV servisa koji programe proizvode i uređuju na način prilagođen potrebama **pojedinih konstitutivnih naroda, ostalih naroda i građana** koji žive u Bosni i Hercegovini te entiteta kao zasebnih javnosti unutar pluralnog bosanskohercegovačkog društva.

Sva četiri servisa Javnog RTV sustava BiH imaju obvezu emitirati program na cjelokupnom teritoriju BiH.

BHRT kao Javni RTV sustav nastao nadogradnjom postojećeg sustava, usklađen s načelom konstitutivnosti naroda i oslonjen na dvoentitetsko uređenje

1. **BHRT 1** — Javni servis u okviru BHRT-a sa sjedištem u **Sarajevu**.
Program se emitira na jezicima sva tri konstitutivna naroda, obuhvaća programske sadržaje namijenjene najširoj publici, svim javnostima i svim građanima u Bosni i Hercegovini, uključuje programe od općeg značaja za sve građane-državljanke (Olimpijske igre, svjetska i europska prvenstva u različitim sportovima, sportske, zabavne i kulturne manifestacije međunarodnog značaja). Programski sadržaji ovog servisa afirmativno konotiraju i reproduciraju **društveni i politički identitet svih građana BiH** kao pripadnika zajedničkog pluralnog društva i jedinstvene složene države te taj identitet čine prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava svih građana kao državljanke BiH.

2. **RTRS** — entitetski Javni servis RS-a sa sjedištem u **Banjaluci**.
Program se emitira u pravilu* na srpskom jeziku i s programskim sadržajima koji afirmativno konotiraju i reproduciraju **nacionalni i kulturni identitet Srba u BiH** i čine ga prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava Srba kao konstitutivnog naroda.

Pored toga, servis producira i emitira programske sadržaje namijenjene najširoj publici, svim javnostima i svim građanima Republike Srpske kao zasebnoj javnosti, čineći tu javnost prisutnom, vidljivom i prepoznatljivom u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru.

3. **RTV FBiH 1** — Javni servis u okviru BHRT-a sa sjedištem u **Sarajevu**.
Program se emitira u pravilu* na bosanskom jeziku i s programskim sadržajima koji afirmativno konotiraju i reproduciraju **nacionalni i kulturni identitet Bošnjaka u BiH** i čine ga prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava Bošnjaka kao konstitutivnog naroda.

Pored toga, servis producira i emitira programske sadržaje namijenjene najširoj publici, svim javnostima i svim građanima Federacije BiH kao zasebnoj javnosti, čineći tu javnost prisutnom, vidljivom i prepoznatljivom u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru.

4. **RTV FBiH 2** — Javni servis u okviru BHRT-a sa sjedištem u **Mostaru**.
Program se emitira u pravilu* na hrvatskom jeziku i s programskim sadržajima koji afirmativno konotiraju i reproduciraju **nacionalni i kulturni identitet Hrvata u BiH** i čine ga prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava Hrvata kao konstitutivnog naroda.

Pored toga, servis producira i emitira programske sadržaje namijenjene najširoj publici, svim javnostima i svim građanima Federacije BiH kao zasebnoj javnosti, čineći tu javnost prisutnom, vidljivom i prepoznatljivom u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru.

Sva četiri RTV servisa emitiraju programe iz vlastite produkcije, ali i **razmjenjuju programe** s ostalim komponentama Javnog RTV sustava. Svi Javni servisi unutar BHRT imaju **mogućnost poslovnog i programskog povezivanja** kako s ostalim servisima unutar BHRT tako i javnim servisima susjednih i drugih država u skladu s vlastitim poslovnim interesima i programskim potrebama.

RTVFBiH1 treba se smatrati isključivim i jedinim pravnim slijednikom RTVFBiH u punom kapacitetu prava i obveza. Novouspostavljeni Javni RTV servis **RTVFBiH 2** ne polaže pravo na bilo kakva dobra, sredstva, prava ili kadrove ostalih RTV servisa, osim mogućnosti korištenja zajedničke medijske arhive ukoliko ona bude uspostavljena na razini sustava.

AFIRMACIJA PRAVA KONSTITUTIVNIH NARODA, GRAĐANA I ENTITETA

Predloženi ustroj Javnog RTV sustava, uz obvezu emitiranja programa sva četiri Javna RTV servisa na cjelokupnom teritoriju BiH, afirmira slijedeća prava:

- **pravo svih konstitutivnih naroda** u Bosni i Hercegovini na informiranje na vlastitom jeziku na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine
- **pravo građana** kao pripadnika zajedničkog ali pluralnog društva i jedinstvene ali složene države na informacije i sadržaje od općedruštvenog i državopolitičkog značaja, kroz Javni RTV servis na državnoj razini
- **pravo entiteta** na Javni RTV servis koji prepoznaje specifičnosti svakog od entiteta i čini ih vidljivim, prisutnim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru.

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA I NAČIN BIRANJA ODGOVORNIH OSOBA

BHRT 1

Programsko vijeće čini **7 članova**, po dva iz reda svakog od konstitutivnih naroda i tri iz reda Ostalih (**2B+2S+2H+1O**). Članovi Programskog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Na osnovu Javnog poziva upućenog nevladinim udrugama te kulturnim i znanstvenim ustanovama provjeru kandidata provodila bi Regulatorna agencija za komunikacije (RAK). **Na prijedlog RAK-a**, članove Programskog vijeća imenuje **Zastupnički dom PSBiH** natpolovičnom većinom. Predsjednika Programskog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika je rotirajuća na mandat od jedne godine (**B-S-H-O**).

Upravno vijeće čini **5 članova**, po jedan iz reda tri konstitutivna naroda i reda Ostalih te jedan iz reda uposlenika (**1B+1S+1H+1O+1U**). Članovi Upravnog vijeća ne mogu biti

stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Član iz reda uposlenika bira se tajnim glasovanjem svih uposlenika. Ostali članovi biraju se javnim natječajem. Javni natječaj i provjeru kandidata provodi Regulatorna agencija za komunikacije (RAK). Imenovanje članova Upravnog odbora koji dolaze iz reda tri konstitutivna naroda, **na prijedlog RAK-a**, vrši **Dom naroda PS BiH** natpolovičnom većinom koja uključuje i većinu u svakom od klubova. Člana Upravnog vijeća iz reda Ostalih, na prijedlog RAK-a, imenuje **Zastupnički dom BiH** natpolovičnom većinom. Predsjednika Upravnog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika je rotirajuća na mandat od jedne godine.

BHRT 1

Glavni ravnatelj / Generalni Direktor BHRT 1 — bira se javnim natječajem. Proces izbora provodi Upravno vijeće i imenuje glavnog ravnatelja natpolovičnom većinom.

BHT 1

Ravnatelj/Direktor programa BHT 1 — imenuje ga glavni ravnatelj/direktor uz prethodnu suglasnost Programskog vijeća.

BHR 1

Ravnatelj/Direktor programa BHR 1 — imenuje ga glavni ravnatelj/direktor uz prethodnu suglasnost Programskog vijeća.

Ravnatelji/Direktori ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda, odnosno, iz reda Ostalih. Nacionalna struktura zaposlenih po svim organizacijskim jedinicama treba biti usklađena s nacionalnom strukturom na razini države.

RTRS

Programsko vijeće čini **7 članova** s područja RS-a, 4 iz reda srpskog naroda, po jedan iz reda druga dva konstitutivna naroda i jedan iz reda Ostalih (**4S+1B+1H+1O**). Članovi Programskog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Biraju se na osnovu Javnog poziva upućenog nevladinim udrugama te kulturnim i znanstvenim ustanovama. Imenovanje članova Programskog vijeća vrši **Narodna skupština Republike Srpske**, u skladu sa zakonom. Predsjednika Programskog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika nije rotirajuća.

Upravno vijeće čini **5 članova**, 3 iz reda srpskog naroda te po jedan iz reda druga dva konstitutivna naroda **ili** reda Ostalih (**3S+1B/H/O+1H/B/O**). Članovi Upravnog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Nakon provedenog javnog natječaja, imenovanje članova Upravnog vijeća vrši **Parlament FBiH**, natpolovičnom većinom u Zastupničkom domu i natpolovičnom većinom u Domu naroda koja uključuje natpolovičnu većinu po klubovima. Predsjednika Upravnog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika nije rotirajuća.

RTVFBiH 1

Programsko vijeće čini **7 članova** s područja FBiH, 4 iz reda bošnjačkog naroda, po jedan iz reda druga dva konstitutivna naroda i jedan iz reda Ostalih (**4B+1S+1H+1O**). Članovi Programskog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Biraju se na osnovu Javnog poziva upućenog nevladinim udrugama te kulturnim i znanstvenim ustanovama. Nakon provedenog javnog natječaja, imenovanje članova Programskog vijeća vrši **Parlament FBiH**, natpolovičnom većinom u Zastupničkom domu i natpolovičnom većinom u Domu naroda koja uključuje natpolovičnu većinu po klubovima. Predsjednika Programskog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika nije rotirajuća.

Upravno vijeće čini **5 članova**, 3 iz reda bošnjačkog naroda te po jedan iz reda srpskog naroda i reda Ostalih (**3B+1S+1O**). (**3B+1S+1O**). Članovi Upravnog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Nakon provedenog javnog natječaja, imenovanje članova Upravnog vijeća vrši **Parlament FBiH**, natpolovičnom većinom u Zastupničkom domu i natpolovičnom većinom u Domu naroda koja uključuje natpolovičnu većinu po klubovima i dvotrećinsku većinu u bošnjačkom klubu. Predsjednika Upravnog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika nije rotirajuća.

RTVFBiH 2

Programsko vijeće čini **7 članova** s područja FBiH, 4 iz reda hrvatskog naroda, po jedan iz reda druga dva konstitutivna naroda i jedan iz reda Ostalih (**4H+1B+1S+1O**). Članovi Programskog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Biraju se na osnovu Javnog poziva upućenog nevladinim udrugama te kulturnim i znanstvenim ustanovama. Nakon provedenog javnog natječaja, imenovanje članova Programskog vijeća vrši **Parlament FBiH**, natpolovičnom većinom u Zastupničkom domu i natpolovičnom većinom u Domu naroda koja uključuje natpolovičnu većinu po klubovima. Predsjednika Programskog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika nije rotirajuća.

Upravno vijeće čini **5 članova**, 3 iz reda hrvatskog naroda te po jedan iz reda srpskog naroda i reda Ostalih (**3H+1S+1O**). Članovi Upravnog vijeća ne mogu biti stranački dužnosnici, niti državni dužnosnici s bilo koje razine vlasti. Nakon provedenog javnog natječaja, imenovanje članova Upravnog vijeća vrši **Parlament FBiH**, natpolovičnom većinom u Zastupničkom domu i natpolovičnom većinom u Domu naroda koja uključuje natpolovičnu većinu po klubovima i dvotrećinsku većinu u hrvatskom klubu. Predsjednika Upravnog vijeća između sebe biraju članovi natpolovičnom većinom. Funkcija predsjednika nije rotirajuća.

RTRS / RTVFBiH 1 / RTVFBiH 2

RT — Glavni ravnatelj / Generalni direktor — bira se javnim natječajem. Proces izbora provodi Upravno vijeće i imenuje glavnog ravnatelja/direktora natpolovičnom većinom.

TV — Ravnatelj/Direktor programa — na prijedlog glavnog ravnatelja imenuje ga Upravno vijeće.

R — Ravnatelj/Direktor programa — na prijedlog glavnog ravnatelja imenuje ga Upravno vijeće.

Ravnatelji/Direktori i glavni urednici **RTRS/RTVFBiH1/RTVFBiH2** mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda, odnosno, iz reda Ostalih. Nacionalna struktura zaposlenih B/S/H servisa treba sadržavati najmanje po 10 % pripadnika svakog od konstitutivnih naroda i 3 % Ostalih.

STRUKTURA PRIHODA JAVNIH RTV SERVISA

PRIHOD / EMITER	BHRT 1	RTRS	RTVFBiH 1	RTVFBiH 2
RTV pristojba	30 %	25 %	30 %	15 %
Marketing	Sav iznos prihoda pripada onom emiteru u kojem je ostvaren			
SAT i IpTV distribucija	25 %	25 %	25 %	25 %
Proračun	Svi troškovi prema Europskoj radiodifuznoj uniji (EBU) na godišnjoj razini financiraju se iz državnog proračuna. Potencijalno se ostali troškovi financiraju po potrebi servisa i mogućnosti državnog proračuna.	Moguće financiranje po potrebi servisa i mogućnosti proračuna (državnog, entitetskog, gradskih i općinskih).	Moguće financiranje po potrebi servisa i mogućnosti proračuna (državnog, entitetskog, županijskih, gradskih i općinskih).	Moguće financiranje po potrebi servisa i mogućnosti proračuna (državnog, entitetskog, županijskih, gradskih i općinskih).

8. Javno poduzeće *Javni mrežni operater* kao nužna komponenta preustroja Javnog RTV sustava BiH

Neovisno o usvajanju bilo kojeg od modela preustroja Javnog RTV sustava BiH tehničko-tehnološka modernizacija, prije svega digitalizacija, nalaže **prestrukturiranje sustava emitiranja** programskih sadržaja. Po dosadašnjoj organizaciji postojećih javnih RTV servisa u BiH, sustav emitiranja je **sastavni dio pojedinih servisa (BHRT, FTV, RTRS)**. Restrukturiranje se mora izvršiti **izdvajanjem svih postojećih TV odašiljača iz postojećih servisa u posebno javno poduzeće**, koje će uslugu emitiranja nuditi svim servisima, kao i komercijalnim korisnicima. U nadležnosti tog poduzeća treba biti i **satelit-**

sko emitiranje i organiziranje IPTV emitiranja, čime bi ono postalo nositelj emitiranja svih kanala svih servisa u okviru Javnog RTV sustava BiH za sve građane BiH koji žive u zemlji i **inozemstvu**.

Javna tvrtka **Javni mrežni operater** bi se sastojala od **tri organizacijske jedinice**, neovisne, kompatibilne i funkcionalne cjeline koje čine jednu funkcionalnu cjelinu namijenjenu distribuiranju svih programskih sadržaja svih Javnih RTV servisa na državnoj i globalnoj razini:

- 1. Odašiljači na području Federacije BiH** — upravljala bi odašiljačima koji pokrivaju teritorij FBiH
- 2. Odašiljači na području RS** — upravljala bi odašiljačima koji pokrivaju teritorij RS
- 3. Satelitski i IPTV prijenos** — poslovala bi na državnoj razini, upravljala bi satelitskom i OTT platformom putem postojećeg multipleksa koji se već nalazi u zgradi JS BHRT, kao i trima već postojećim digitaliziranim područjima uz korištenje tri dominantne kote u BiH, čime bi u suštini pokrivala agregatore sadržaja.

Odnosi između RTV servisa i Javnog poduzeća Javni mrežni operater bi bili organizirani na sljedeći način:

Zajednička služba unutar Programskog centra u Sarajevu (BHRT 1), nadzirala bi i skrivila o **arhivi trenutno postojećih komponenti** Javnog RTV sustava BiH na način da svi sadržaji arhive budu **dostupni svim** ostalim postojećim, kao i novoformiranim komponentama Javnog RTV sustava, odnosno, njihovim pravnim slijednicima.

Distribuciju RTV signala bi obavljalo Javno poduzeće *Javni mrežni operater*, a usluge bi joj se plaćale temeljem **tržišnih vrijednosti** poslova koje obavlja. Javni servisi i privatne RTV stanice kao korisnici MUX-a Javnom poduzeću JMO plaćali bi **frekventnu naknadu**. Ukoliko bi trenutno postojeći entitetski Javni servisi ostali izvan Javnog RTV sustava BiH, odašiljače koji su sad u njihovom vlasništvu trebalo bi otkupiti JP JMO, a u slučaju njihovog ostanka u Javnom RTV sustavu BiH to Javno poduzeće bi ih trebalo preuzeti sukladno modelu i varijanti transformacije koji bi bili primijenjeni na taj sustav.

Upravljačka struktura Javnog poduzeća *Javni mrežni operater* bi bila sljedeća:

Upravno vijeće bi činilo **7 članova**, po dva iz reda svakog od konstitutivnih naroda i jedan iz reda ostalih (**2B+2S+2H+10**), a birali bi se javnim natječajem uz verifikaciju Doma naroda BiH.

Direktor JP JMO birao bi se javnim natječajem, a potvrdu bi davao Ministar komunikacija i prometa BiH.

Direktor odašiljača na prostoru RS-a birao bi se javnim natječajem, a potvrdu bi davao Ministar prometa i veza RS.

Direktor odašiljača na prostoru FBiH birao bi se javnim natječajem, a potvrdu bi davao Ministar prometa i komunikacija FBiH.

Direktor satelitske i IpTV platforme birao bi se javnim natječajem, a potvrdu bi davao Ministar komunikacija i prometa BiH.

Princip rotacije prema nacionalnosti primjenjivao bi se za mjesto **direktora JP Javni mrežni operater**.

Pri izboru **direktora sastavnica** JP Javni mrežni operater morala bi se uvažiti konstitutivnost svih naroda te stoga i nacionalna zastupljenost predstavnika konstitutivnih naroda kroz **paritet na direktorskim pozicijama**.

9. Zaključna razmatranja

Svjesni uloge i značaja koje javni mediji imaju u suvremenim demokratskim društvima, osobito onima čije ustavno i institucionalno ustrojstvo odražava i izražava identitet-sku složenost njegovih konstitutivnih segmenata, **Glavno vijeće Hrvatskog narodnog sabora Bosne i Hercegovine** odlučilo je svim zainteresiranim javnostima u Bosni i Hercegovini ponuditi svoje viđenje stanja u kojem se trenutno nalazi Javni RTV sustav BiH.

Analizom postojećeg koncepta i modela ustroja Javnog RTV sustava BiH, po raznim kriterijima, utvrđene su njegove brojne manjkavosti na osnovu kojih se može zaključiti kako je postojeći sustav u određenoj mjeri: a) nelegitiman i neustavan, b) nepravedan, c) diskriminirajući, dezintegrirajući i apsurdan i d) neučinkovit i dugoročno neodrživ.

Stoga je Glavno vijeće HNS BiH preko svoga Odjela za kulturu, sport, medije i informiranje izradilo i javnosti ponudilo **Prijedlog transformacije Javnog RTV sustava BiH namijenjen harmonizaciji i integraciji bosanskohercegovačkog javnog i medijskog prostora**. Sastavni dio tog prijedloga je **Model održivog ustroja Javnog RTV sustava BiH sukladan temeljnom i natkrovljujućem načelu Ustava BiH, načelu konstitutivnosti naroda**.

Uzimajući u obzir složenost društvenih i političkih odnosa u Bosni i Hercegovini, a motivirani željom i namjerom ponuditi prijedlog transformacije Javnog RTV sustava koji će u što većoj mjeri biti jednostavno provediv i relativno prihvatljiv predstavnicima svih bitnih društvenih i političkih javnosti, u okviru Prijedloga iznijet je i dopunski (B) **Model održivog ustroja Javnog RTV sustava BiH u skladu s definicijom Bosne i Hercegovine kao države tri konstitutivna naroda i dva entiteta**.

Ovaj Prijedlog, odnosno Modeli u njemu izloženi, nije konačno i u svim segmentima razrađeno i definirano rješenje, nego prijedlog o kojem treba otvoriti argumentiranu javnu raspravu u kojoj trebaju sudjelovati sve zainteresirane javnosti u BiH. Nakon provedene javne rasprave o ovome Prijedlogu, Glavno vijeće HNS BiH preko svoga Odjela za kultu-

ru, sport, medije i informiranje pristupit će izradi konačnog Prijedloga u formi izmjena i dopuna postojećih zakona koji tretiraju ovu oblast, odnosno, Nacrta prijedloga novog zakona o Javnom RTV sustavu BiH.

Glavni zaključci do kojih je ovaj Prijedlog došao, i koje nudi za raspravu svim zainteresiranim javnostima u BiH, su slijedeći:

1. Koncept i model ustroja Javnog RTV sustava trebaju biti usklađeni s osnovnim i natkrovljujućim načelom Ustava BiH, **načelom konstitutivnosti naroda**, te uvažavati činjenicu da je Bosna i Hercegovina sastavljena od **два entiteta**.
2. U skladu s bosanskohercegovačkim društvenim i političkim specifičnostima te komparativnim iskustvima europskih država slične identitetske i društvene pluralnosti, kao najprikladniji koncept i model ustroja Javnog RTV sustava BiH može se smatrati takozvani **integrirajući model**. U integrirajućem modelu ustroja Javnog RTV sustava **posebnosti segmenata se uvažavaju, ali se ističu i integracijske vrijednosti zajedničkog društva**. Segmenti, u našem slučaju konstitutivni narodi, u ovom modelu ne vide gotovo nikakvu opasnost od pokušaja asimilacije, niti od stvaranja zajedničkih vrijednosti na razini pluralnog bosanskohercegovačkog društva i složene multinacionalne države, te **svjesno i svojevrijemno** pristaju njegovati i dijeliti te vrijednosti. Primarna ciljna skupina svakog servisa je jedan segment, ali se niti na koji način **ne isključuju** programske potrebe recipijenata koji ne pripadaju tom segmentu.
3. Hrvati kao konstitutivan narod u BiH imaju ustavno pravo na vlastiti **Javni RTV servis**. Pravo ne samo na Javni RTV servis koji program emitira **u pravilu* na hrvatskom jeziku**, nego i Javni RTV servis čiji programski sadržaji afirmativno konotiraju i reproduciraju **društveni, nacionalni i kulturni identitet Hrvata u BiH** i čine ga prisutnim, vidljivim i prepoznatljivim u bosanskohercegovačkom pluralnom javnom i medijskom prostoru te afirmiraju društvena i politička prava Hrvata kao konstitutivnog naroda.
4. Javni RTV servis **u pravilu* na hrvatskom jeziku** treba biti sastavni dio Javnog RTV sustava BiH, i kao takav, financiran iz javnih sredstava.

Ovaj Prijedlog javno je prezentiran na Javnoj raspravi *Prijedlog transformacije Javnog RTV sustava BiH namijenjen harmonizaciji i integraciji bosanskohercegovačkog javnog i medijskog prostora — Model održivog ustroja Javnog RTV sustava BiH sukladan temeljnom i natkrovljujućem načelu Ustava BiH, načelu konstitutivnosti naroda* koju su organizirali Odjel za kulturu, sport, medije i informiranje Glavnog vijeća Hrvatskog narodnog sabora BiH i Klub hrvatskog naroda u Domu naroda PS BiH, održanoj u Parlamentarnoj skupštini BiH, Velika dvorana, Trg BiH 1, Sarajevo u ponedjeljak 27. veljače 2017. godine.

Komentare na ovaj Prijedlog moguće je dostaviti na adresu elektroničke pošte **rtvsustav@hnsbih.org** najkasnije do **20. ožujka 2017.** godine.

Prijedlog transformacije Javnog RTV sustava BiH namijenjen harmonizaciji i integraciji bosanskohercegovačkog javnog i medijskog prostora

Prijedlog Glavnog vijeća Hrvatskog narodnog sabora Bosne i Hercegovine omogućava uspostavljanje Javnog RTV sustava koji bi uistinu bio ustrojen prema suvremenim načelima razvoja medijskih sustava u višenacionalnim državama, koji **zadovoljavaju potrebe svih društvenih segmenata**, a uz to **afirmiraju i snažno štite državni integritet i zajedničke društvene vrijednosti**.

Ovim modelima ustroja RTV sustava osigurava se i ispunjavanje **šest značajki javnih radiodifuznih organizacija**: opća zemljopisna dostupnost; briga za nacionalni identitet i kulturu; neovisnost u odnosu na državu i na komercijalne interese; nepristranost programa; širina i raznovrsnost programa kao i udjel financijskih sredstava prikupljenih naplatom od korisnika.